

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการเข้าใจ เข้าถึง ทรัพยากรกระบวนการในการเรียนรู้ภูมิปัญญา รวมทั้งภูมิปัญญาของชาวบ้านในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากชาวประมงพื้นบ้าน จำนวน 21 ราย ที่ได้ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จากนั้นจึงทำ การวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกะเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่กับบริบท โดยใช้สถิติ เจริญพรณนาประกอบ

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรในชุมชน สามารถจำแนกได้ 4 ประเด็น คือ

1) หลักการพื้นฐานของการจัดการทรัพยากรของชุมชน ซึ่งจะคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ใน พื้นที่ในท้องทะเลเป็นสำคัญ สิทธิในการใช้ประโยชน์นี้จะมีสิทธิเมื่อมีการใช้ประโยชน์เท่านั้น ไม่ใช่หลักการครอบครอง ประกอบไปด้วยสิทธิการใช้ประโยชน์แบบชั่วคราวและสิทธิการใช้ ประโยชน์แบบถาวร

2) สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร ระบบสิทธิของชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรแบ่งเป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรเพราะการเป็นสมาชิกชุมชนประมงและสิทธิการ เข้าถึงทรัพยากรเพราะได้รับการแบ่งปัน

3) กฎเกณฑ์การใช้ทรัพยากร ประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์ของผู้อยู่ใกล้ หมายถึง ผู้อยู่ใกล้ แหล่งทรัพยากร จะเป็นผู้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์ และเข้าถึงทรัพยากรได้ก่อน กฎเกณฑ์ของผู้มา ก่อน หมายถึง ผู้ที่มาถึงแหล่งทรัพยากรและมีการวางเครื่องมือประมงก่อน เป็นผู้มีสิทธิในการ เข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นก่อน และกฎเกณฑ์ของการใช้เครื่องมือประมง เช่น ห้ามใช้เครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพในการทำลายสูง ห้ามใช้อวนตาถี่ เป็นต้น

4) การตรวจตราควบคุม เป็นมาตรการที่ชุมชนสร้างขึ้นเพื่อให้กฎเกณฑ์หรือจารีตในการ ปฏิบัติต่าง ๆ ได้ถูกนำไปใช้อย่างเป็นจริง

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรนำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาผสมผสานกับ องค์ความรู้สมัยใหม่ของโลกปัจจุบันเข้าด้วยกัน อันจะส่งผลให้ภูมิปัญญาของชุมชนมีพลวัตรที่ สามารถนำมาปรับใช้กับสภาพสังคมในยุคปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

Title of Research Paper : The Application of Folk Wisdom in Natural Resource Management :

A Study of Traditional Fishing Village in Pattani Province

Author : Miss Suwimon Piriyanthalai

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The main objectives of this research are to study folk wisdom in understanding , reaching the resource , the process of learning such knowledges including the villagers' application of their wisdom to manage the natural resources. It is a qualitative study using the in-depth interview technique and participant-observation to collect data in a fishing village ; 21 key-informants from the studied village were interviewed in-depth for this purpose. Data obtained were later analyzed with logical context description with the help of descriptive statistics.

Findings of the study can be summarized as follows :

The folk wisdom as applied to the natural resource management can be classified into 4 categories below :

1. The basic principle in community resource management is primarily the utilization of coastal areas for living ; it is a right to use, not a right to occupy. This right covers both the temporary and permanent uses.

2. The right to reaching the resource is also divided into 2 sub-categories, i.e., reaching the resource because of living in the community and getting partial allotment, though being others.

3. Rules of resource utilization cover the right of being nearest, i.e., living close to the resource as a priority to use the resource; the other rule is something like "first come, first serve." Those who reach the resource first have the privilege to use it before others. There is other rule about fishing equipments which limit the high capacity tools in destroying the coastal resource.

4. The inspection or controlling measures originated by the villages themselves. This may already be imbedded in the traditions or being parts of the community's customs and still practising nowadays.

Among important recommendations emerged from this study is the integration of traditional wisdom into modern know how in order to enabling the community to have a dynamic set of knowledge that can serve them effectively in the present world.